

ZWIĄZEK ŻOŁNIERZY WOJSKA POLSKIEGO
ZARZĄD GŁÓWNY

40 LAT ZWIĄZKU ŻOŁNIERZY WOJSKA POLSKIEGO
GENEZA, ZARYS DZIAŁALNOŚCI, DZIEŃ DZISIEJSZY

OPRACOWAŁ
płk dypl. w st. spocz. Henryk Budzyński

WARSZAWA - CZERWIEC 2021 r.

WSTĘP

Związek Żołnierzy Wojska Polskiego świętuje 40. rocznicę swej działalności. Jest więc okazją do spojrzenia w przeszłość, dokonania oceny jego działalności oraz zadumania się nad dniem dzisiejszym. Były prezes Związku śp. gen. dyw. Adam Rębacz, na konferencji popularno-naukowej poświęconej 25-leciu działalności Związku Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy WP, przeszłość i przyszłość Związku skwitował krótko „jak było? - wiemy, jak będzie – o to jest pytanie.”¹ O ile druga część jego stwierdzenia jest nadal aktualna, to do pierwszej należy, moim zdaniem, powrócić. Są bowiem sprawy, które z kilku względów wymagają szerszego opisania.

Pierwszym z nich to okoliczności powstania Związku. Jak wiadomo pierwsze starania o utworzenie organizacji zrzeszającej oficerów rezerwy miały miejsce w 1957 r., kiedy to po znacznych redukcjach kadry zawodowej spontanicznie zaczęły powstawać organizacje środowiskowe oficerów rezerwy. Wówczas to dnia 15 lutego 1957 r. wydał zarządzenie zezwalające na tworzenie kół oficerów rezerwy przy wojskowych komendach uzupełnień. Z powodu braku perspektyw ten rodzaj organizacji rezerwistów i osób zwalnianych z zawodowej służby wojskowej nie znalazł uznania w środowisku. W 1960 r. na wniosek Zarządu Głównego Ligi Przyjaciół Żołnierza oraz działającej przy ministrze obrony narodowej Rady Głównej ds. Oficerów Rezerwy podjęto decyzję o przekazaniu kół oficerów rezerwy do Ligi Przyjaciół Żołnierza (od 1962 r. Liga Obrony Kraju), która stosownie do swej struktury organizacyjnej przekształciła je w Kluby Oficerów Rezerwy (KOR) Ligi Przyjaciół Żołnierza, posiadające szerokie możliwości angażowania oficerów rezerwy do społecznej działalności obronnej². Zakres działalności Klubów oparty był o Regulamin Klubu Żołnierzy Rezerwy i Statut Ligi Obrony Kraju. Wielokierunkowa działalność klubów to głównie strzelectwo i szkolenie z wybranych zagadnień wiedzy wojskowej oraz z tematyki historyczno-patriotyczne. Kluby nie angażowały się w działalność o charakterze socjalno-bytowym ani politycznym.

Warunki do utworzenia Związku dojrzały na początku lat 80-tych XX w. Sytuacja wewnętrzna na przełomie lat 1980-81 sprzyjała tym dążeniom. Ogromne ożywienie społeczne i polityczne w kraju powodowało, że w terenie samorzutnie, często z inicjatywy Klubów Oficerów Rezerwy powstawały grupy inicjatywne nowej organizacji skupiającej byłych żołnierzy zawodowych. Ówczesne kierownictwo Ministerstwa Obrony Narodowej popierało tę inicjatywę. Z dużą dozą prawdopodobieństwa można założyć, że ją inspirowało. Za taką tezę przemawia kalendarium późniejszych wydarzeń i lista ich uczestników.

1. Kalendarium wydarzeń

12 lutego 1981 r. w Stołecznym Klubie Garnizonowym „Za Żelazną Bramą” odbyło się spotkanie działaczy Klubów Oficerów Rezerwy i przedstawicieli środowisk kombatanckich z całego kraju. W Kronice Związku Byłych Żołnierzy Zawodowych na s. 2. można przeczytać, że „*na spotkanie przybyli znani i zasłużeni dla ludowego Wojska Polskiego żołnierze z lat wojny oraz ci, którzy wstąpili do LWP z szeregów Armii Radzieckiej, Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie oraz byli partyzanci w kraju, jak i poza jego granicami*”.

¹Konferencja popularno-naukowa poświęcona 25-leciu działalności ZBZZiOR WP Warszawa 2006 r s. 5.

² Obecnie, zgodnie z postanowieniem § 10 pkt 4 statutu LOK, kluby te noszą nazwę Klubów Żołnierzy Rezerwy LOK.

Celem spotkania było omówienie problemów związanych z powołaniem Związku Byłych Żołnierzy Zawodowych. Uczestnicy opowiedzieli się za utworzeniem organizacji o charakterze stowarzyszenia wyższej użyteczności.

Obecni na spotkaniu z ramienia MON I. zastępca szefa Głównego Zarządu Politycznego WP gen. dyw. Henryk Koczara, zastępca szefa sekretarza Komitetu Obrony Kraju gen. dyw. dr Mieczysław Dębicki poparli w imieniu wojska ten zamiar oraz zadeklarowali niezbędną pomoc przy jego realizacji.

Powołano 46 osobowy Krajowy Komitet założycielski Związku Byłych Żołnierzy Zawodowych oraz wyłoniono jego prezydium, na czele którego stanął płk w st. spocz. dr Roman Leś.

Krajowy Komitet Założycielski (KKZ) w dniu **12 lutego 1981 r.** podjął uchwałę, w której można przeczytać *„Działając w imieniu środowiska żołnierzy, którzy pełnili zawodową służbę wojskową w ludowym Wojsku Polskim – złączonych ideą służenia socjalistycznej Ojczyźnie oraz pragnących aktywnie uczestniczyć w realizacji zadań politycznych i społecznych uchwała się, co następuje:*

§ .1 Podjąć starania zmierzające do powołania Związku Byłych Żołnierzy z siedzibą w m.st. Warszawie – jako stowarzyszenie wyższej użyteczności”³

Zgodnie z uchwałą członkami Związku mogli być generałowie, oficerowie, chorążowie i podoficerowie, którzy pełnili zawodową służbę wojskową w ludowym Wojsku Polskim, cieszący się nienaganną opinią, pozytywną postawą moralno-polityczną oraz pragnący realizować cele Związku i posiadający ustalone prawo do emerytury lub renty wojskowej.

Członkami Związku mogli być również byli żołnierze ludowego Wojska Polskiego, którzy nie posiadali ustalonego prawa do emerytury lub renty wojskowej lecz odpowiadający warunkowym przedstawionym wyżej. Postanowienia te znalazły się później w statucie Związku.

W dalszej części uchwały zawarto podstawowe cele działania Związku, wśród których znajdowały się cele świadczące o politycznym zaangażowaniu przyszłego stowarzyszenia. Należały do nich m. in.:

- 1) popularyzowanie problematyki i zadań obronnych nakreślonych w uchwałach zjazdów i plenarnych posiedzeń KC PZPR oraz dokumentach normatywnych Rady Ministrów , Komitetu Obrony Kraju resortu Obrony Narodowej,
- 2) upowszechniania trwałych wartości ustroju socjalistycznego i ludowej demokracji, obywatelskiej odpowiedzialności i zdyscyplinowanego, właściwego stosunku do pracy i mienia społecznego,
- 3) umacniania internacjonalistycznych więzów braterstwa broni z Armią Radziecką oraz innymi armiami socjalistycznej wspólnoty obronnej⁴.

Uczestnicy spotkania zobowiązali KKZ do powołania w siedzibach województw tymczasowych organów założycielskich mającego powstać Związku.

Omówiono podstawowe założenia statutu zalecając jego przedyskutowanie w terenowych ogniwach organizacji. Opracowano także harmonogram prac, który m. in przewidywał, w terminie do 15 maja 1981 r. przygotowanie dokumentów programowo-organizacyjnych i doprowadzenie do rejestracji Związku, jako stowarzyszenia wyżej użyteczności. W tym miejscu należy zauważyć, że zgodnie z ustawą 27 października 1932 r. Prawo o stowarzyszeniach, przyznanie statusu

³ Kronika ZBZZ 1981 r. s. 4.

⁴ tamże s. 5

stowarzyszenia wyższej użyteczności następowało w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, wydanego na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych, przedłożony w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami. Przyznaniu tego statusu towarzyszyło nadanie stowarzyszeniu odpowiedniego statutu, regulującego w szczególności jego byt prawny. Zmiany statutu odbywały się tym samym trybem co nadanie statutu. Dlatego zasadne jest pytanie, gdzie faktycznie powstał statut Związku i gdzie się znajduje. W Kronice ZBZZ z 1981 r. problem prac nad statutem, nawet jego nadania, pojawia się kilkakrotnie. W Wydziale Spraw Obywatelskich m. st. Warszawy, który później przejął nadzór nad stowarzyszeniami, pierwszego statutu Związku nadanego przez ministra spraw wewnętrznych nie ma.

Dla realizacji zadań określonych w harmonogramie przyjętym w dniu 12 lutego 1981 r. Prezydium KKZ powołało społeczne komisje problemowe: organizacyjną, statutową, programową, socjalno-bytową, propagandową, wyróżnień i odznaczeń oraz finansowo-gospodarczą.

W dniu **11 marca 1981 r.** odbyło się kolejne spotkanie Prezydium KKZ z przedstawicielami kierownictwa MON. O jego randze świadczy skład przedstawicieli MON, wśród których byli:

- wiceminister ON – gen. broni Tadeusz Tuczapski,
- wiceminister ON, szef GZP WP gen. dyw. dr Józef Baryła,
- szef Służby Zdrowia WP – gen. bryg. Jerzy Bończak,
- szef Departamentu Finansów MON - gen. bryg. Marcin Górski,
- zastępca szefa GZP WP gen. bryg. Władysław Honkisz,

W trakcie spotkania gen. Baryła wyraził przekonanie, że tworzony Związek będzie ściśle współpracował z Klubami Oficerów Rezerwy i umacniał wielką rodzinę wojskową. Zapewnił o wszechstronnej pomocy centralnych instytucji wojska oraz dowódców okręgów wojskowych i rodzajów Sił Zbrojnych.

26 kwietnia 1981 r. KKZ zorganizował pierwsze spotkanie z przewodniczącymi wyższej wojewódzkich komitetów założycielskich, na którym omówiono stan prac organizacyjnych nad tworzeniem kół przygotowaniem zajazdów wojewódzkich i Zjazdu Krajowego, a także zapoznano z dorobkiem zespołów problemowych.

W dniu **1 kwietnia 1981 r.** w Dzienniku Ustaw Nr 10 pod pozycją 45 ukazało się rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie uznania Związku Byłych Żołnierzy Zawodowych za stowarzyszenie wyższej użyteczności. Uznaniu Związku za stowarzyszenie wyższej użyteczności towarzyszyło nadanie mu statutu oraz osobowości prawnej.

Formalnie nadanie statutu zostało ogłoszone w formie zarządzenia ministra spraw wewnętrznych z dnia 22 kwietnia 1981 r. w sprawie nadania i ogłoszenia statutu stowarzyszenia wyższej użyteczności stowarzyszenia Związek Byłych Żołnierzy Zawodowych (M.P. Nr 11 poz. 86) . Treść statutu miała zostać ogłoszona w odrębnym wydawnictwie. W Kronice ZBZZ z 1981 r. statut ten określony został jako organizacyjny.

W dniu **16 kwietnia 1981 r.** Minister Obrony Narodowej gen. armii Wojciech Jaruzelski wydał zarządzenie Nr 20 określające zasady współpracy organów wojskowych ze ZBZZ nakazujące centralnym i terenowym ogniom wojskowym udzielania konkretnej pomocy ogniom Związku.

Według danych z **12 maja 1981 r.** Związek liczył 20 710 członków zrzeszonych w 540 kołach.

12 czerwca 1981 r. podpisane zostało porozumienie między Związkiem Byłych Żołnierzy Zawodowych, a Ministerstwem Obrony Narodowej. Ujęto w nim zamierzenia, które miały być realizowane przez członków Związku m. in. w zakresie pracy polityczno-wychowawczej, współpracy z jednostkami wojskowymi oraz organizacjami społecznymi takimi, jak LOK, ZIW, ZBOWiD. Ze swej strony MON zobowiązało się do zapewnienia sprawnej i efektywnej pomocy w działalności Związku. Przewidziano udział przedstawicieli Związku w pracach nad prawnym uregulowaniem problemów dotyczących byłych żołnierzy zawodowych, a także w obradach organów kolegialnych MON, zajmujący się tymi problemami.

W dniach **13-14 czerwca 1981 r.** odbył się I Krajowy Zjazd Delegatów Związku byłych Żołnierzy Zawodowych. W Zjeździe wzięło udział 174 delegatów. Uczestniczyli w nim także: Prezes Rady Ministrów gen. armii Wojciech Jaruzelski, wiceministrowie ON gen. dyw. Józef Baryła, gen. broni Mieczysław Obiedziński, przedstawiciele IC MON, zastępcy dowódców okręgów wojskowych oraz przedstawiciele innych organizacji. Wybrano liczący 60 członków Zarząd Główny, 15 osobową Główną Komisję Rewizyjną oraz 11 osobowy Główny Sąd Koleżeński. Przyjęto Program działania, uchwałę programową oraz apel wzywający byłych żołnierzy zawodowych *do skupienia się wokół partii i kierownictwa państwowego w realizacji programu wyprowadzenia kraju z kryzysu oraz poparcia dla socjalistycznej odnowy*⁵. Wybrano 3 przedstawicieli do udziału w pracach nad prawnym uregulowaniem problemów dotyczących byłych żołnierzy zawodowych, a także w obradach organów kolegialnych MON, zajmujący się tymi problemami

Mimo trudnej sytuacji społeczno-politycznej w kraju Związek powstał w komfortowych warunkach. Miał ważnych protektorów w postaci Ministra Obrony Narodowej, dowódców okręgów wojskowych oraz rodzajów wojsk. Powstającym kołom Związku patronowały jednostki wojskowe, udzielając im pomocy organizacyjnej i lokalowej, socjalno-bytowej, a nierzadko również finansowej. Powstały Związek miał status stowarzyszenia wyższej użyteczności publicznej. Konsekwencją tego, zarówno pod względem formalnym, jak i praktycznym było ścisłe współdziałanie Związku z władzami wojskowymi oraz udział w realizowaniu zadań społeczno-politycznych i obronnych. Kierownictwo resortu obrony ze swej strony udzielało Związkowi wszechstronnej pomocy oraz wsparcie merytoryczne i logistyczne. w tym finansowanie działalności statutowej. Taki stan rzeczy trwał do 1989 r.

2. Zmiany w statucie Związku.

Zgodnie z ustawą Prawo o stowarzyszenia statut dla Związku nadawał minister spraw wewnętrznych. Poza zadaniami, strukturą organizacyjną i sposobem działania pierwszy statut i dwa następne nadane w latach 1983 oraz 1986 zawierały zobowiązania wobec władz państwowych i wojskowych.

Zobowiązania te m. in. dotyczyły:

- uznania przewodniej roli Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej,
- udziału w patriotyczno-obronnym wychowaniu społeczeństwa,
- dążenia do utrwalania więzi emerytów i rencistów wojskowych z macierzystymi jednostkami wojskowymi,
- otaczania opieką środowisk młodych oficerów i chorążych, zacieśniania więzów koleżeńskich łączących wszystkich żołnierzy w jedną rodzinę wojskową,

⁵ Kronika ZBZZ 1981 r s. 16.

- umacniania, w imię internacjonalistycznych ideałów i wspólnie przelanej krwi, braterstwa broni z Armią Radziecką i innymi sojuszniczymi armiami przymierza obronnego – Układu Warszawskiego,
- wspierania Klubów Oficerów Rezerwy,
- współpracy ze Związkiem Bojowników o Wolność i Demokrację.

Zmiana ustawy Prawo o stowarzyszeniach (18 kwietnia 1989 r.) zniosła status stowarzyszenia wyższej użyteczności, a stowarzyszeniom posiadającym ten status nadany został tytuł honorowy „Stowarzyszenie Wyższej Użyteczności” i wpisano je do rejestru stowarzyszeń (art. 52 ustawy). W kolejnych nowelizacjach ustawy artykuł ten został uchylony.

Zmiany te znalazły odzwierciedlenie w Statucie Związku zmienionym na III Krajowym Zjeździe Delegatów w dniu 25 listopada 1989 r. Z preambuły usunięto większość przedstawionych wyżej zobowiązań, a pozostawionym nadano nową treść, np.:

Związek Byłych Żołnierzy Zawodowych, kierując się zasadami zawartymi w Konstytucji Państwa Polskiego, aktywnie uczestniczy w życiu społeczno-politycznym kraju a zwłaszcza w patriotyczno-obronnym wychowaniu społeczeństwa, w oparciu o tradycje oręża polskiego, traktując swoje zadania jako służbę narodowi i państwu.

Związek współpracuje z organizacjami społeczno-politycznymi i kombatanckim. Działa na rzecz umacniania więzi byłych żołnierzy zawodowych z macierzystymi jednostkami wojskowymi oraz kultywowania zasad etyki, honoru i obyczaju wojskowego”

Z nazwy Sił Zbrojnych usunięto wyraz „ludowe” przyjmując ich oficjalną nazwę „Wojsko Polskie”.

Nie ulega wątpliwości, że zmiany te były wynikiem zmian zachodzących w środowisku żołnierzy zawodowych oraz emerytów i rencistów wojskowych w latach 1981 – 1989 r. Namacalnym efektem tych zmian były wyniki wyborów w dniu 4 czerwca 1989 r., w których większość z nich poparło kandydatów Solidarności, a w osiedlach i garnizonach typowo wojskowych (np. Rembertów, Bemowo, garnizon Czeremcha) za kandydatami Solidarności opowiedziało się 98-99% środowisk wojskowych⁶.

W preambule statutu przyjętym na IV Krajowym Zjeździe Delegatów w 1993 r. podkreślono, że *„Związek Byłych Żołnierzy Zawodowych jest dobrowolnym, demokratycznym, samorządnym stowarzyszeniem, skupiającym w swych szeregach generałów, admirałów, oficerów, chorążych i podoficerów, którzy pełnili zawodową służbę wojskową w Wojsku Polskim. Znajduje się w niej również postanowienie, że „Związek jako całość oraz wszystkie jego ogniwa organizacyjne w swej działalności statutowej kieruje się zasadą apartyjności i neutralności światopoglądowej”. Zakres współpracy z resortem obrony oraz innymi organizacjami określono słowami: „W swej działalności statutowej Związek ściśle współdziała z Ministerstwem Obrony Narodowej, Sztabem Generalnym Wojska Polskiego oraz współpracuje na zasadach partnerskich z organizacjami kombatanckimi i społecznymi o podobnym lub zbliżonym profilu działania”.*

Podobne zapisy zawarte są w kolejnych wersjach nowelizowanego, prawie na każdym zjeździe statutu. Rozszerzano w nich krąg osób mogących zostać członkami Związku o:

- oficerów i podchorążych rezerwy, chorążych, podoficerów i szeregowych rezerwy którzy nie pełnili zawodowej służby wojskowej,

⁶ Wyniki badań Instytutu Badań Naukowych im. gen. Edwina Rozłubirskiego przedstawione na Konferencji popularno-naukowej poświęconej 25-leciu działalności ZBZZ i OR WP w dniu 13 czerwca 2006 r.

- żołnierzy zawodowych, którzy służbę zawodową pełnili w jednostkach i instytucjach podległych Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- żołnierzy służby czynnej, na zasadach określonych w ustawie o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych,
- małżonków ww. żołnierzy
- wdowy po zmarłych żołnierzach,

Rozszerzano również zakres współpracy i współdziałania nie tylko z resortem obrony lecz także stworzono możliwość nawiązywania współpracy i zawierania porozumień z organami władzy publicznej, instytucjami i jednostkami wojskowymi oraz z organizacjami społecznymi i stowarzyszeniami istniejącymi na obszarze ich działania, a także z organizacjami o podobnym charakterze, funkcjonującymi w państwach członkowskich NATO, w ramach ogólnie obowiązujących zasad oraz zgodnie z celami działania Związku.

W minionym 40-leciu Związek dwukrotnie zmieniał swoją nazwę: 1997 r. na Związek Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy Wojska Polskiego oraz w 2010 r. na obecną – Związek Żołnierzy Wojska Polskiego.

3. Zarys działalności.

I Krajowy Zjazd Delegatów ZBZZ przyjął program działania obejmujący 3 dziedziny działalności. Jego założenia przetrwały wiele lat, dlatego zasługują na przypomnienie.

1) **działalność wewnątrzwiązkowa** obejmowała:

- a) rozwijanie wśród członków Związku wysokich wartości moralnych oraz dbanie o honor i godność żołnierza, umacnianie prestiżu byłych żołnierzy w wojsku oraz w społeczeństwie,
- b) propagowanie tradycji oręża polskiego,
- c) organizowanie działalności kulturalnej, oświatowej i towarzyskiej
- d) rozwijanie działalności związanej z zapewnieniem odpowiednich warunków socjalno-bytowych członków Związku, dokonywanie okresowych analiz potrzeb socjalno-zdrowotnych, stanu zdrowotnego, potrzeb socjalno-bytowych, organizowanie pomocy dobrosąsiedzkiej i koleżeńskiej dla chorych i niedołączonych oraz rodzin po zmarłych członkach Związku, zapewnienie pomocy prawnej, pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, w zamian mieszkania, staraniach o zapomogi itp.

2) **działalność zewnętrzna** dotyczyła:

- a) służenia doświadczeniem w doskonaleniu procesu szkoleniowo-wychowawczego w jednostkach, instytucjach i szkołach wojskowych,
- b) pomocy w wychowaniu i szkoleniu obronnym młodzieży szkolnej,
- c) otaczania opieką miejsc pamięci narodowej związanych z historią wojska,
- d) popularyzacji osiągnięć i dorobku wojska,
- e) współpracy z innymi stowarzyszeniami,

3) **współpraca z wojskiem** obejmowała:

- a) organizowanie spotkań z dowództwami jednostek wojskowych i kierownictwami instytucji wojskowych,
- b) ściśle współpracę z WSzW oraz zarządami wojewódzkimi Związku,

- c) informowanie kierownictwa MON o aktualnym stanie organizacyjnym Związku, jego problemach i zamierzeniach,
- d) występowanie z inicjatywami w sprawie normatywnego rozwiązywania przez resort problemów byłych żołnierzy zawodowych, a także zmianą i nowelizacją przepisów.

Powołane na I Zjeździe władze naczelne Związku zostały zasilone kilkoma etatami wojskowymi, a cały Związek został otoczony wszechstronną opieką.

W działalności organizacyjnej między pierwszym, a drugim krajowym zjazdem można wyodrębnić 3 etapy. Pierwszy obejmuje okres od zjazdu do dnia 13 grudnia 1981 r. Dominowały wówczas prace związane ze zorganizowaniem działalności Zarządu Głównego oraz zarządów wojewódzkich. Dużą wagę przywiązywano do wykonywania zadań wynikających z porozumienia z MON z dnia 12 czerwca 1981 r. oraz wniosków zgłoszonych na I. Krajowym Zjeździe Delegatów.

Drugi etap to okres od 13 grudnia 1981 r. do 22 lipca 1983 r. Związek realizował przedsięwzięcia ujęte w Instrukcji o działalności Związku w okresie stanu wojennego.

W trzecim etapie tj. po 22 lipca 1983 r. zwracano uwagę na dalsze doskonalenie pracy poszczególnych szczebli organizacyjnych oraz wzrost liczby członków. W dniu 1 lipca 1985 r. Związek liczył 35 168 członków działających w 633 kołach. Nie ustrzeżono się jednak błędów. Niektórzy członkowie członkostwo w Związku wiązali z odniesieniem korzyści osobistych. Sądy koleżeńskie usunęły ze Związku 33 i skreśliły 839 członków. Z podobnych powodów władze Związku odwołały 11 prezesów kół oraz zawiesiły działalność 5 zarządów kół. Świadczy to, że władze Związku i jego członkowie dbali o to by w szeregach organizacji działali ludzie o nienagannej postawie żołnierskiej. Niewątpliwym sukcesem działania Związku w tym okresie było otwarcie w Warszawie Domu Emeryta Wojskowego.

Drugą kadencję Związku zakończoną III Krajowym Zjazdem Delegatów zdominowały sprawy socjalno-bytowe. Sytuacja społeczno-polityczna w kraju, w latach 1986 – 1989 charakteryzowała się ciągłym pogarszaniem stanu gospodarki i narastająca inflacją. Skutkowało to ciągłym obniżaniem wartości realnej płac, a szczególnie rent i emerytur. Wadliwy system ich waloryzacji powodował obniżanie świadczeń emerytalnych i tworzenie „starych portfeli”.

Po obradach „okrągłego stołu” w kraju rozpoczęła się transformacja ustrojowa. Procesy te towarzyszyły przygotowaniom do III Zjazdu ZBZZ. Koniecznym było opracowanie nowej koncepcji działania Związku, której istotą było z jednej strony utrzymanie dotychczasowych sprawdzonych uniwersalnych kierunków i form działania, z drugiej włączenie się w demokratyczny model sprawowania władzy.

Początkowo panowała dwustronna nieufność – nowej władzy do Związku i Związku wobec „nowych porządków”. Wysoki poziom kultury politycznej działaczy oraz głęboka świadomość polityczna członków Związku pozwoliły na utrzymanie jego zwartości oraz określenie ram współdziałania z Wojskiem Polskim. Przyszłość potwierdziła słuszność przyjętych kierunków działania. Związek dostosował działania stosownie do potrzeb i nowych wymagań wychowania wojskowego. Nowe kierownictwo Sił Zbrojnych RP nie odtrąciło Związku i zaczęło z nim współpracować.

Okres trzeciej kadencji, czyli lata 1990-1993, obfitował w wiele bardzo ważnych wydarzeń dla emerytów i rencistów wojskowych. 21 stycznia 1990 r. zostało podpisane Porozumienie o współpracy pomiędzy Ministerstwem Obrony Narodowej a Związkiem Byłych Żołnierzy Zawodowych. 13 lutego 1990. Minister Obrony Narodowej gen. armii Florian Siwicki podpisał „Zarządzenie Ministra Obrony Narodowej nr 14/MON w sprawie utworzenia Rady MON ds. Współpracy ze

stowarzyszeniami związaną z obronnością państwa”, a w dniu 19 października 1990 r. minister wiceadmiral Piotr Kołodziejczyk podpisał „Zarządzenie Ministra Obrony Narodowej nr 86/MON w sprawie współpracy organów wojskowych ze stowarzyszeniami (organizacjami) prowadzącymi działalność statutową w dziedzinie patriotycznego i obronnego przygotowania społeczeństwa”. Dokument ten adresowany do najważniejszych osób w kierownictwie sił zbrojnych zobowiązywał je do konkretnych działań i świadczeń na rzecz stowarzyszeń. Obecny na posiedzeniu Zarządu Głównego (listopad 1992) wiceminister obrony narodowej Bronisław Komorowski stwierdził, że widzi w Związku partnera do współdziałania z Ministerstwem Obrony Narodowej.

Najważniejszym jednak wydarzeniem było uchwalenie, po wieloletnich bojach i staraniach ze strony Związku, w dniu 10 grudnia 1993 r., ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i członków ich rodzin. Ustawa ta będąca wynikiem społecznego konsensusu zapewniała emerytom i rencistom wojskowym płacową waloryzację świadczeń i stwarzała stabilne warunki materialne.

W okresie stosunkowo stabilnej czwartej kadencji funkcjonowania Związku (1993-1997) jednym z ważniejszych wydarzeń było podpisanie w dniu 26 czerwca 1995 r. Porozumienia o współpracy pomiędzy Ministerstwem Obrony Narodowej i naczelnymi władzami sześciu stowarzyszeń skupiających byłych żołnierzy zawodowych (*Związku Byłych Żołnierzy Zawodowych, Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego, Związku Żołnierzy Ludowego Wojska Polskiego, Związku Kadetów II RP, Związku Oficerów Rezerwy WP, Związku Oficerów Służby Stałej II RP*). W wyniku tego Porozumienia powołano Przedstawicielstwo Stowarzyszeń, które dało początek współdziałania stowarzyszeń żołnierskich o różnych rodowodach i po odpowiednim rozszerzeniu doprowadziło do powstania Federacji Stowarzyszeń Rezerwistów i Weteranów Sił Zbrojnych RP.

Obradujący w listopadzie 1997 r. V Krajowy Zjazd Delegatów stanął przed problemem określenia nowej formuły działania Związku. Dokonane zmiany statutowe dotyczyły rozszerzenia środowiska członków Związku na oficerów i podchorążych rezerwy oraz żołnierzy zawodowych w służbie czynnej. Dokonano zmiany nazwy Związku na Związek Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy WP. Oczekiwano, że może spowodować to zmiany jakościowe w Związku.

Ukształtowane po 1997 r. nowe priorytety w rozwoju społeczno-gospodarczym i polityce obronnej państwa zaowocowało to jednoczesnym wprowadzeniem czterech reform ustrojowych. Pojawiły się zapowiedzi niekorzystnych zmian w wojskowej ustawie emerytalnej. Niestety wpłynęły one negatywnie na działalność Związku. Reforma podziału administracyjnego spowodowała zerwanie więzi większości zarządów wojewódzkich z ośrodkami władzy terenowej. Reforma ubezpieczeń społecznych zmieniła wielu dotychczasowym emerytom wojskowym zasady waloryzacji, a najmłodszych żołnierzy wyłączyła z wojskowego systemu emerytalnego. Reforma ubezpieczeń zdrowotnych odebrała wojskowej służbie zdrowia sprawowanie opieki zdrowotnej nad wojskiem i znacząco pogorszyła jakość usług medycznych dla kadry zawodowej i ich rodzin.

Przygotowane przez Związek stanowisko wyrażające protest przeciwko zmianom zasady waloryzacji emerytur i rent wojskowych przesłano do Prezydenta RP, Premiera, właściwych ministrów, Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Marszałków Sejmu i Senatu, a także do wszystkich klubów parlamentarnych. W rezultacie przyjętą przez parlament ustawę skutecznie zawetował Prezydent RP.

Piąta kadencja władz naczelných Związku wypełniona była przede wszystkim przedsięwzięciami o charakterze proobronnym. W tym okresie Polska starała się o członkostwo w NATO. Starania te zakończyły się sukcesem w 1999 r. W odniesieniu do Związku, istotnym przedsięwzięciem w procesie integracji Polski z NATO było uczestnictwo naszego Związku w organizacji

i powołaniu Federacji Stowarzyszeń Rezerwistów i Weteranów Sił Zbrojnych RP. Celem głównym powołanej Federacji było reprezentowanie polskich stowarzyszeń żołnierskich w strukturach Sojuszu. Stowarzyszenia te w państwach NATO skupiają ogromne rzesze rezerwistów i weteranów żołnierskiej służby. Reprezentacje narodowe tych stowarzyszeń tworzą Międzysojusznica Konfederację Oficerów Rezerwy (CIOR), afiliowaną przy NATO, której członkiem rzeczywistym, od Kongresu Ateńskiego CIOR w sierpniu 1999 r., jest również nasza Federacja.

W trakcie szóstej kadencji działalności Związkowej wiele uwagi poświęcono dostosowaniu struktury organizacyjnej Związku do nowego podziału administracyjnego kraju. W miejsce dotychczasowych 49 zarządów wojewódzkich, utworzono 16 zarządów wojewódzkich (z siedzibami w miastach, w których ulokowano urzędy wojewódzkie) oraz 33 zarządy rejonowe (w miastach, które przestały być wojewódzkimi).

W kwietniu 2004 r. podpisano nowe Porozumienie o współpracy pomiędzy Ministrem Obrony Narodowej oraz następującymi Stowarzyszeniami i Fundacjami: Fundacją Pomocy Emerytom i Rencistom Wojskowym, Fundacją Pomocy Weteranom Ludowego Wojska Polskiego, Klubem Kadetów Weteranów II Wojny Światowej, Klubem Kombatantów 4 Pomorskiej Dywizji Piechoty im. Jana Kilińskiego, Stowarzyszeniem Seniorów Lotnictwa Wojskowego Rzeczypospolitej Polskiej, Związkiem Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy Wojska Polskiego, Związkiem Kadetów II Rzeczypospolitej Polskiej, Związkiem Oficerów Rezerwy Rzeczypospolitej Polskiej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, Związkiem Oficerów Służby Stałej Wojska Polskiego II Rzeczypospolitej Polskiej, Związkiem Żołnierzy Ludowego Wojska Polskiego. Jednym z ważniejszych ustaleń tego porozumienia, dotyczących naszego Związku, było postanowienie, zgodnie z którym resort obrony narodowej zobowiązał się do *"współdziałania ze Stowarzyszeniami i Fundacjami, zwłaszcza ze Związkiem Byłych Żołnierzy Zawodowych Wojska Polskiego, w organizowaniu opieki specjalnej (paliatywnej) dla byłych żołnierzy zawodowych i ich rodzin"*.

Niewątpliwym sukcesem siódmej kadencji było doprowadzenie, w 2005 r., do nowelizacji ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP umożliwiającej mianowanie na wyższe stopnie wojskowe żołnierzy w rezerwie i stanie spoczynku w uznaniu zasług za wykonywanie prac lub zadań związanych z obronnością państwa.

Ważnym wydarzeniem w życiu Związku było uzyskanie w dniu 19 kwietnia 2006 r., statutu organizacji pożytku publicznego. W maju 2006 r. podczas 93. Posiedzenia Prezydium Europejskiej Organizacji Związków Żołnierzy (EUROMIL) w Atenach Związek został przyjęty w poczet rzeczywistych członków tej organizacji.

Rok 2007 nie był szczęśliwy dla Związku oraz innych stowarzyszeń żołnierskich. Minister Obrony Narodowej Aleksander Szczygło zerwał porozumienie o współpracy ze Związkiem oraz innymi stowarzyszeniami. Wprowadzone zostały nowe przepisy ograniczające dostęp naszych kół do pomieszczeń oraz możliwość korzystania ze środków transportu. Dopiero po zmianie rządu w dniu 21 lutego 2008 r. podpisane zostało nowe porozumienie o współpracy. Podjęto działania mające na celu powołanie Federacji Stowarzyszeń Służb Mundurowych.

Na VIII Krajowym Zjeździe Delegatów przyjęto nową nazwę naszego stowarzyszenia – Związek Żołnierzy Wojska Polskiego. Opracowano projekt nowego statutu Związku, który został przyjęty w dniu 13 kwietnia 2010 r. na IX Nadzwyczajnym Krajowym Zjeździe Delegatów. Związek umacniał swą pozycję wśród organizacji pozarządowych. W 2009 r. powołana została Federacja Stowarzyszeń Służb Mundurowych. Związek był jednym z członków założycieli nowej federacji, a Prezes Związku, gen. dyw. Adam Rębacz, został jej pierwszym prezydentem. W 2012 r.,

na III Forum Organizacji Pozarządowych działających na rzecz obronności kraju Związek został wyróżniony przez Ministra obrony Narodowej.

IX kadencja władz naczelných Związku zdawała się być kadencją stabilną. Związek ugruntował swoje miejsce wśród organizacji pozarządowych. Współpraca z MON przebiegała normalnie, mimo dwu kontrowersyjnych decyzji Ministra Obrony Narodowej w sprawie „pochówków” i korespondencji z tym związanej. Zamierzenia ujęte w planach dowódców rodzajów sił zbrojnych były realizowane. W 2014 r. Związek został wyróżniony przez Ministra Obrony Narodowej za zasługi w działalności na rzecz kształtowania pamięci historycznej i umacniania patriotyzmu. 15 lipca 2015 r. podpisane zostało nowe porozumienie o współpracy pomiędzy Ministrem Obrony Narodowej a Związkiem. To wszystko skończyło się w dniu 5 lutego 2016 r. kiedy to Minister Obrony Narodowej rozwiązał ze skutkiem natychmiastowym wspomniane porozumienie. Związek został wyrzucony z użyczonych pomieszczeń. Wykreślono wszystkie zamierzenia zgłoszone przez ogniwa Związku, zawarte w planach współpracy dowódców rodzajów wojsk z organizacjami pozarządowymi. Dowódcom jednostek i instytucji wojskowych zakazano kontaktów z przedstawicielami Związku.

3. Podstawowe obszary działalności.

Najważniejsze formy i zakresy działalności stowarzyszeniowej Związku określane są przez Krajowy Zjazd Delegatów w przyjętym Statucie i uchwale programowej. Dokumenty te ukierunkowują realizację zadań statutowych Związku na działalność społeczną, socjalno-zdrowotną oraz proobronną.

1) Działalność społeczna

Podstawowymi formami działalności społecznej Związku jest organizacja przedsięwzięć mających na celu kultywowanie tradycji oręża polskiego, organizowanie uroczystości upamiętniających ważne wydarzenia historyczne oraz utrzymywanie ścisłych więzi z bratnimi stowarzyszeniami żołnierskimi i organizacjami społecznymi.

W celu popularyzacji obronności państwa oraz problematyki środowiska byłych żołnierzy zawodowych Zarząd Główny Związku wydaje różne publikacje i czasopisma związkowe, a najważniejsze z nich to miesięcznik „Głos Weterana i Rezerwisty” oraz corocznie „Kompendium Weterana i Rezerwisty”

2) Działalność socjalno-zdrowotna

Głównymi formami działalności w sferze socjalno-zdrowotnej jest rozpoznawanie potrzeb oraz organizowanie opieki specjalnej dla samotnych i obłożnie chorych emerytów i rencistów wojskowych oraz udzielanie pomocy i poradnictwa w sprawach mieszkaniowych trudnych sytuacjach życiowych oraz przy organizowaniu pogrzebów.

W ramach działalności socjalno-zdrowotnej Związek bada przez swoje struktury organizacyjne potrzeby oraz organizuje opiekę socjalną dla samotnych i obłożnie chorych. Troszczy się również o wdowy po żołnierzach zawodowych. Pozycja materialna wielu emerytów i rencistów skłoniła Związek do powołania Fundacji Pomocy Emerytom i Rencistom Wojskowym, aby w trudnych sytuacjach życiowych służyć doraźną pomocą finansową potrzebującym.

Związek jest ponadto inspiratorem szerokiej akcji protestacyjnej zmierzającej do zachowania wszystkim żołnierzom zawodowym jednolitego systemu emerytalnego z płacową zasadą waloryzacji świadczeń.

3) Działalność proobronna

W ramach szeroko pojętej działalności proobronnej Związek na pierwszy plan wysuwa troskę o obronność kraju, w tym o sprawną i dobrze uzbrojoną armię. Popularyzuje problemy współczesnego wojska, a także kształtuje, zwłaszcza wśród młodszego pokolenia, poczucie patriotyzmu i umiłowania Ojczyzny.

Działalność patriotyczno-obronną Związek realizuje głównie poprzez organizowanie imprez o charakterze sportowo-obronnym oraz sympozjów i konferencji szkoleniowo-metodycznych na tematy udziału żołnierzy rezerwy w systemie obronnym państwa.

Najważniejszym zamierzeniem w tej działalności były i są zawody sportowo-obronne organizowane na szczeblu zarządów wojewódzkich i rejonowych oraz na szczeblu centralnym. W każdej edycji zawodów brało udział kilka tysięcy członków Związku, przedstawiciele innych służb mundurowych oraz lokalnych władz samorządowych.

Członkowie Związku opracowują opinie podstawowych aktów prawnych dotyczących problematyki obronnej, w tym ustaw związanych z funkcjonowaniem Sił Zbrojnych RP.

4. Ocena minionych 40 lat działania Związku.

Analizując 40-lecie działalności naszego Związku należy zwrócić uwagę, że był i jest to okres wyjątkowy w dziejach naszego państwa. Następowaly w nim i następują ważne zmiany ustrojowe. Jesteśmy świadkami, jak obecna ekipa rządząca chce całkowicie zburzyć dotychczasowy dorobek, a na jego miejsce zbudować nowe państwo według swoich upodobań. Związek przetrwał, zachowując swą godność i szacunek.

Oceniając warunki działania Związku można stwierdzić, że najlepsze były w okresie pierwszej i drugiej kadencji. Można się pokusić o stwierdzenie, że Związek posiadał status zbliżony do statusu podobnych stowarzyszeń w krajach NATO. Miał uregulowane zasady współpracy z Ministerstwem Obrony Narodowej, korzystał ze wsparcia kadrowego, organizacyjnego, logistycznego, a nawet finansowego ze strony instytucji i jednostek wojskowych. Do 1989 r. resort obrony finansował działalność statutową Związku oraz wydawanie Głosu Weterana, później Głosu Weterana i Rezerwisty.

Nie było to jednak za darmo. Wykonując postanowienia porozumienia z MON z dnia 12 czerwca 1981 r. różne struktury Związku podejmowały różnego rodzaju uchwały, rezolucje, zajmowały stanowiska, potępiały, wyrażały oburzenie i protesty z powodu ekstremistycznych, antysocjalistycznych działań Solidarności, wyrażały poparcie dla działań partii i rządu zmierzających do wyprowadzenia kraju z kryzysu, deklarowały udział członków Związku w procesie socjalistycznej odnowy i demokratyzacji życia w kraju⁷.

Działalność Związku, zwłaszcza w sferze propagandowo-informacyjnej, była uważnie obserwowana i kontrolowana przez MON. Na posiedzeniu Rady Wojskowej MON w dniu 5 marca 1982 r. dokonano analizy działalności ZBZZ od dnia powstania do dnia posiedzenia. W posiedzeniach Zarządu Głównego brali udział przedstawiciele najwyższego kierownictwa MON, niezrządowo w randze wiceministra.

Działalność Związku w sferze socjalno-bytowej, zwłaszcza w zaspokajaniu potrzeb w artykuły deficytowe musiała być widoczna skoro liczba członków Związku szybko rosła. Nie bez znaczenia jest fakt, że według Kroniki Związku, w latach 1981 – 1985 liczba członków PZPR wynosiła od 60 do 70 %.

⁷ Kronika ZBZZ z 1981 r. s. 23 i dalsze

Członkowie Związku działali aktywnie również w innych organizacjach. Przykładowo na dzień 31 grudnia 1985 r. Związek liczył 37 468 członków. Spośród nich funkcje z wyboru w strukturach ZBOWiD pełniło 1806 członków, w Związku Inwalidów Wojennych – 296, Towarzystwie Wiedzy Obronnej – 370, Lidze Obrony Kraju – 1667, Patriotycznym Ruchu Odrodzenia Narodowego – 3456, radach narodowych – 387, sądach i kolegiach orzekających – 995, ogniwach samorządu mieszkańców – 2335, Zespołach Inspekcji Robotniczo-Chłopskiej – 347, w lektoratach PZPR -1460, Obronie Cywilnej – 2134, OHP-370⁸.

Nic więc dziwnego, że Związek był pozytywnie oceniany przez kierownictwo resortu ON. Materialnym wyrazem tej oceny było nadanie w latach 1981-84 ponad 4000 członków Związku zostało uhonorowanych odznaczeniami państwowymi i resortowymi. W tym okresie przyznano członkom Związku 23 318 kart wczasowych do wojskowych ośrodków wypoczynkowych. W latach 1983 – 84 na wyższe stopnie wojskowe mianowano 3410 członków ZBZZ⁹. W takich warunkach w roku 1989 r liczba członków Związku przekroczyła 42 000¹⁰.

Po zmianach politycznych w 1989 r. liczba członków zaczęła spadać. Z jednej strony miał na to wpływ „czynnik biologiczny”, z drugiej zaś strony wpływ na sytuację w Związku wywarło zaprzestanie finansowania przez MON działalności statutowej, przez co Związek musiał utrzymywać się głównie ze składek członkowskich. Dla przykładu - stan środków finansowych na dzień 1 stycznia 1991 r. był o 42 % niższy od stanu sprzed roku. Problem składek jest aktualny do dnia dzisiejszego. Odzwierciedlenie znajduje się również w wielkości kronik związkowych. Większość kronik z lat 1991-1998 jest ma 2 – 3 krotnie mniejszą objętość od kronik z lat 1981 – 1990.

Mimo podejmowanych wysiłków nie udało się doprowadzić do prawnego uregulowania statutu żołnierzy rezerwy zgodnego z standardami NATO. Ani obowiązujące prawo, ani działania MON nie stwarzały i nie stwarzają zachęt do zrzeszania się żołnierzy rezerwy w organizacjach żołnierskich oraz ich zaangażowania w działalność społeczną, która miałyby zapewnić dobrowolne doskonalenie ich wiedzy i umiejętności wojskowych

W dorobek Związku na polu obronnym wpisują się m. in.: udział członków Związku , w latach 2000 – 2001, w zawodach sportowo-obronnych organizowanych przez MON oraz w zawodach sportowo-obronnych organizowanych przez Związek (14 edycji).

W ramach kultywowania tradycji, krzewienia patriotyzmu oraz kształtowania pamięci historycznej Związek współpracował z licznymi stowarzyszeniami, w tym zwłaszcza ze Związkiem Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych. Dobrze układała się współpraca z Urzędem ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych. Wiele uwagi poświęcano reagowaniu na liczne materiały prasowe szkalujące dobre imię żołnierza polskiego. Na łamach „Głosu Weterana i Rezerwisty” reagowano na każdą obraźliwą wypowiedź, zamieszczano liczne sprostowania i polemiki. Wydawano oświadczenia, publikowano stanowiska.

W ramach popularyzacji kultury zorganizowano dwa plenery malarskie. Prace będące ich wynikiem prezentowano później m. in., w Klubie Dowództwa Garnizonu Warszawa.

W celu zaprezentowania najważniejszych problemów Związku oraz środowiska byłych żołnierzy zawodowych i członków ich rodzin zorganizowano wiele spotkań z przedstawicielami najważniejszych władz państwowych oraz parlamentarzystami.

⁸ Kronika ZBZZ z 1986 r. s. 2.

⁹ Kronika ZBZZ 1985 r. s. 13.

¹⁰ Kronika ZBZZ z1989 r. s. 16.

Sprawy utrzymania ścisłej j więzi z Wojskiem Polskim oraz udziału Związku w procesie reformowania Sił Zbrojnych RP były omawiane podczas spotkań z Ministrami Obrony Narodowej, szefami Sztabu Generalnego WP, członkami władz wojskowych oraz Sejmową Komisją Obrony Narodowej. Niestety po początkowym zainteresowaniu inicjatywami związkowymi ze strony kierownictwa resortu ON dalsze działania nie następowały. Niemniej jednak głos Związku został usłyszany i uwzględniony w ramach konsultacji aktów prawnych dotyczących sfery obronności i zasad pełnienia służby przez żołnierzy zawodowych.

Przy finansowym wsparciu MON zorganizowano kilka konferencji popularno-naukowych, przez kilkanaście lat organizowano opiekę socjalno-zdrowotną dla emerytów i rencistów wojskowych oraz członków ich rodzin, a także zorganizowano 14 edycji Centralnych Zawodów Sportowo-Obronnych. Ta sfera działalności mogłaby być bogatsza, gdyby nie chroniczny brak środków finansowych, nawet na ciekawe społeczne potrzeby i inicjatywy.

Działalność socjalno-zdrowotną Związek rozpoczął już w 1994 r. Początkowo była to działalność oddolna, nieujęta w żadne ramy organizacyjne. Wychodząc naprzeciw potrzebom Zarząd Główny opracował i przekazał do realizacji wytyczne w zakresie opieki socjalnej środowiska emerytów i rencistów wojskowych. Niewątpliwym osiągnięciem Związku w tej dziedzinie było zorganizowanie Domu Emeryta Wojskowego, a także zawarcie w dniu 2 kwietnia 1998 r. porozumienia z MON w sprawie zasad finansowania opieki socjalnej przez resort obrony. Do sukcesów zaliczyć należy także pozyskanie środków z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Niestety nowelizacja w 2011 r. ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie zlikwidowała możliwość finansowania przez MON opieki socjalno-zdrowotnej. Należy pamiętać również, że w 1992 r. Związek powołał do życia Fundację Pomocy Emerytom i Rencistom Wojskowym.

Nie wszystkie starania w minionym 40-leciu zakończyły się powodzeniem. Największym z nich jest brak sukcesu w działaniach mających na celu zmianę systemu rewaloryzacji emerytur. To jest chyba najważniejszy element, na podstawie, którego członkowie Związku oceniają skuteczność działania jego władz naczelnych. Niestety, bez politycznego wsparcia tych działań oraz uzyskania dla nich poparcia w parlamencie, są one skazane na niepowodzenie.

Prawie od pierwszych dni swego działania Związek posiadał swój organ prasowy. Pierwszym nieperiodycznym pismem informującym o działalności Związku był, wydawany przez Zarząd Główny, „Biuletyn Informacyjny Zarządu Głównego Związku Byłych Żołnierzy Zawodowych”. Ukazywał się do końca 1985 r. Łącznie wydanych zostało 15 numerów. Od stycznia 1986 r. „Biuletyn” otrzymał nazwę „Głos Weterana” z podtytułem „Biuletyn” i wychodził, jako dwumiesięcznik. W drugim kwartale 1987 r. słowo „Biuletyn” zniknęło ze strony tytułowej. „Głos Weterana” przetrwał do 1999 r. W grudniu 1999 r. miesięcznik przyjął aktualny do dziś tytuł „Głos Weterana i Rezerwisty”. W trakcie minionych 35 lat organ prasowy Związku dobrze zasłużył się w realizacji jego celów. Jednym z jego spektakularnych osiągnięć jest organizacja Sejmików Korespondentów „GWiR” Ich celem było spotkania korespondentów ora przedstawienia programów i zamierzeń Związku, ukierunkowanie myśli twórczej autorów artykułów oraz ich nagrodzenie.

Czterdzieści lat istnienia Związku Żołnierzy Wojska Polskiego to wspaniały Jubileusz, który jest okazją nie tylko do refleksji nad minionym czasem, ale również próbą spojrzenia w przyszłość. Niestety w roku 2016 Związek spotkała bardzo dokuczliwa niespodzianka w postaci rozwiązania porozumienia o współpracy przez Ministra Obrony Narodowej. Z dnia na dzień Związek znalazł się na przysłowiowym bruku. Poza tym skreślono wszelkie zamierzenia związkowe z Planów współpracy dowódców rodzajów wojska z organizacjami samorządowymi. Mimo tego chęć do

działania przeważa i wiele komórek Związku odnalazła się działa nadal. Pojawiają się nowe inicjatywy. Należy je upowszechniać i poszukiwać nowych form działania.

Dzień 13 grudnia 2016 r. przyniósł kolejne wyzwania. Parlament uchwalił drastyczną ustawę represyjną drastycznie obniżającą emerytury i renty określonych grup byłych żołnierzy i funkcjonariuszy. Skutki tej ustawy dotknęły boleśnie około 1 500 byłych Żołnierzy Wojska Ochrony Pogranicza, w tym członków Związku. Związek, w ramach Federacji Stowarzyszeń Służb Mundurowych RP aktywnie włączył się do działań związanych z walką z jej skutkami. Uczestniczono w różnych akcjach protestacyjnych i manifestacjach. Kierowano pisma i petycje do najwyższych władz państwowych. Przedstawiciele władz naczelnych brali udział w spotkaniach ze środowiskami mundurowymi na terenie całego kraju. Niestety, w niektórych miejscowościach zainteresowanie nimi ze strony członków Związku było znikome. Skutki ustawy dwukrotnie prezentowano na forum EUROMILU.

Podobną działalność podjęto w sytuacji zagrożenia ustawą degradacyjną. Członkowie władz naczelnych w mediach prezentowali stanowisko Związku w powyższych sprawach. Dzięki tym działaniom okresowo wzrosło zainteresowanie Związkiem, lecz gdy prezydent zawetował ustawę degradacyjną, a projekt ustawy represyjnej wylądował w przysłowiowym koszu emerycy wojskowi uznali, że nic im nie grozi. Niestety, niewielka liczba członków Związku uznała, że w obecnej sytuacji nie należy się wychylać i zrezygnowała w członkostwa.

Związek ma prawnie uregulowany status organizacyjny. To ważne, chociaż porządek prawny w pewnym stopniu, ogranicza możliwość bardziej swobodnego decydowania o kształcie i dalszej formie działania związkowego. Trzeba przyznać, że wizje, oczekiwania i marzenia twórców Związku z biegiem lat rozmyły się, a czas trochę inaczej ukształtował rzeczywistość. Obecnie członek i działacz związkowy wymaga zdefiniowania go, jako eksperta, organizacji pozarządowej, tj. osoby o dużym doświadczeniu i wiedzy, a nie tylko, jako osoby posiadającej legitymację związkową. Śmiało możemy powiedzieć, że osiągnęliśmy wiele poprzez naszą pracę. Ale niestety, na przestrzeni lat także wiele zatraciliśmy.

W tych niespokojnych i niepewnych czasach najważniejszym osiągnięciem jest jedność naszego związkowego środowiska. Pandemia koronawirusa stawia nowe wymagania. Przed Związkiem nowe wyzwania dla umacniania jego siły bez oglądania się na to, czy ktoś nam pomoże. Jest to możliwe, m.in. poprzez poszukiwanie nowych form pracy i utrzymywanie więzi społecznej. Nikt nie zagwarantuje, że będzie łatwo. Nie wolno załamywać rąk. Sprawozdania zarządów wojewódzkich i rejonowych pokazują, że nawet w tych trudnych warunkach niektóre zarządy potrafią prowadzić skuteczną działalność. Na stronie internetowej Związku można znaleźć hasło: **„DO SUKCESU NIE JEDZIE SIĘ WINDĄ. TRZEBA IŚĆ PO SCHODACH”**. To hasło powinno przyświecać nam w realizacji naszej misji.